

AKADEMIK INGLIZ TILIDA PARAPHRASING VA PLAGIARISM MUAMMOSI

Normirzayeva Zarnigor Xasanboy qizi

Turan International University nodavlat olit ta'lim muassasasi o'qituvchisi

Elektron pochta: zarnigornormirzayeva30@gmail.com

Telfon raqam: +998931939910

Annotatsiya: Maqolada akademik ingliz tilida parafraz qilish ko'nikmasi va u bilan chambarchas bog'liq bo'lgan plagiat muammosi keng ilmiy tahlil qilinadi. Parafraz qilish talabalarning va tadqiqotchilarning ilmiy manbalarni chuqur anglab yetishi, ularni qayta ishlab o'zining akademik nutqida qo'llashi uchun zaruriy strategiya sifatida qaraladi. Biroq, noto'g'ri parafraz qilish yoki uning yuzaki qo'llanishi plagiatning yashirin shakllarini yuzaga keltirishi mumkin. Shu bois, maqolada parafraz va plagiat tushunchalari nazariy jihatdan yoritilib, akademik yozuv jarayonida ularning o'zaro chegaralari aniqlashtiriladi, shuningdek, ilmiy halollikni ta'minlashda parafrazning metodik ahamiyati va uning samarali o'qitilishi masalalari muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: Parafraz, plagiat, akademik halollik, ilmiy yozuv, yuqori ta'lim, manba integratsiyasi, intellektual mulk.

ПРОБЛЕМА ПАРАФРАЗИРОВАНИЯ И ПЛАГИАТА В АКАДЕМИЧЕСКОМ АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ

Аннотация: В статье проводится всесторонний научный анализ навыка парафразирования в академическом английском языке и тесно связанной с ним проблемы плагиата. Парафразирование рассматривается как необходимая стратегия для студентов и исследователей, позволяющая глубже понять научные источники, переработать их и использовать в собственной академической речи. Однако неправильное или поверхностное парафразирование может привести к возникновению скрытых форм плагиата. В связи с этим в статье теоретически освещаются понятия парафраза и плагиата, уточняются их границы в процессе академического письма, а также обсуждаются методическое значение парафразирования и вопросы его эффективного преподавания для обеспечения академической честности.

Ключевые слова: парафраз, плагиат, академическая честность, научное письмо, высшее образование, интеграция источников, интеллектуальная собственность.

THE ISSUE OF PARAPHRASING AND PLAGIARISM IN ACADEMIC ENGLISH

Abstract: The article provides a comprehensive scholarly analysis of the skill of paraphrasing in academic English and its close connection to the issue of plagiarism. Paraphrasing is viewed as an essential strategy for students and researchers to deeply

understand academic sources, rework them, and appropriately incorporate them into their own academic discourse. However, improper or superficial paraphrasing can lead to hidden forms of plagiarism. Therefore, the article theoretically explores the concepts of paraphrasing and plagiarism, clarifies their boundaries within the process of academic writing, and discusses the methodological importance of paraphrasing and its effective teaching for ensuring academic integrity.

Keywords: *paraphrasing, plagiarism, academic integrity, scholarly writing, higher education, source integration, intellectual property.*

KIRISH

So'nggi o'n yilliklarda global ta'lim tizimida akademik yozuv madaniyatiga bo'lgan talab mislsiz darajada oshib bormoqda. Xususan, ingliz tili xalqaro ilmiy muloqot, nufuzli ilmiy jurnallar, dissertatsiyalar va xalqaro konferensiyalarning asosiy vositasi sifatida maydonga chiqqani sababli akademik ingliz tilini mukammal egallash talabalardan tortib yetuk olimlargacha bo'lgan barcha qatlam vakillari uchun zaruriy shartga aylandi. Akademik ingliz tilida ilmiy matn yaratish jarayonida manbalarni to'g'ri qo'llash, g'oyalarni o'zlashtirib qayta ifodalash, tanqidiy yondashuv va ilmiy halollikni saqlash masalalari eng muhim kompetensiyalar sirasiga kiradi[1]. Shu jihatdan qaraganda, parafraz qilish ko'nikmasi o'zining metodik va nazariy jihatdan chuqur ahamiyati bilan ajralib turadi. Chunki parafraz nafaqat boshqa olimning fikrini til jihatidan qayta shakllantirish, balki uni o'zlashtirib, mazmuniy jihatdan qayta talqin etish, shu orqali mualliflik nuqtai nazarini saqlagan holda yangicha ilmiy nutq hosil qilish vositasi hisoblanadi. Biroq, aynan shu jarayonning o'zida plagiat muammosi yuzaga keladi[2]. Plagiat bugungi kunda akademik halollikka eng jiddiy tahdid sifatida qaralmoqda. Talabalarning yozgan kurs ishlari, magistrlik dissertatsiyalari, doktorantlarning ilmiy maqolalari va hatto yuqori martabali olimlarning ilmiy izlanishlarida ham plagiat holatlari uchrashi, ta'lim sifati va ilmiy jamoatchilik obro'siga katta zarar yetkazmoqda. Plagiatning mohiyati boshqa muallifning intellektual mulkini o'zlashtirishda namoyon bo'lsa, noto'g'ri parafraz qilish yoki manbalarni yuzaki o'zgartirish orqali yozish ko'pincha "niqoblangan plagiat" sifatida ko'riladi. Shu sababli parafraz qilishning ilmiy asoslangan metodik yondashuvini ishlab chiqish va uni ta'lim jarayoniga samarali tatbiq etish dolzarb masalaga

aylangan. Akademik yozuv bo'yicha zamonaviy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, aksariyat talaba va tadqiqotchilar manbadan foydalanishda sitata va parafrazni bir-biridan farqlashda, ularning o'rinli qo'llanish chegaralarini belgilashda qiyinchilikka duch keladilar[3]. Bu, bir tomondan, til ko'nikmalari yetarli emasligi bilan bog'liq bo'lsa, ikkinchi tomondan, akademik madaniyatning yetarlicha shakllanmaganligi bilan izohlanadi. Masalan, G'arb universitetlarida talabalar uchun ilmiy yozuv markazlari faoliyat olib borib, parafraz qilish strategiyalari maxsus mashg'ulotlarda o'rgatilsa, ko'plab rivojlanayotgan mamlakatlarda bunday tizim hali to'laqonli shakllanmagan. Bu esa talabalarning ilmiy halollik tamoyillariga amal qilishida sezilarli bo'shliqlarni yuzaga keltiradi. Plagiat masalasini o'rganishda, uni ikki asosiy ko'rinishda kuzatish mumkin: qasddan sodir etilgan plagiat va bexosdan sodir bo'ladigan plagiat. Qasddan plagiat qiluvchi shaxs manbani ongli ravishda ko'chiradi yoki birovning ilmiy fikrini o'zining g'oyasi sifatida taqdim etadi. Bunday holat ko'proq ilmiy halollik me'yorlariga beparvo munosabatdan dalolat beradi. Biroq, bexosdan sodir bo'ladigan plagiat ko'pincha parafraz qilish qoidalarini bilmaslik yoki noto'g'ri qo'llash natijasida kelib chiqadi. Aynan shu nuqtada parafraz qilishning metodik asoslarini mukammal o'zlashtirish katta ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, plagiat muammosi nafaqat axloqiy-etik, balki huquqiy va ijtimoiy oqibatlariga ham ega. Bugungi kunda ko'plab universitetlarda plagiatga qarshi maxsus dasturlar joriy etilgan, masalan, Turnitin, iThenticate kabi texnologiyalar ilmiy matnlarda o'xshashlik darajasini aniqlashda qo'llanilmoqda. Biroq, texnologik yechimlar muammoni butunlay bartaraf eta olmaydi, chunki ularning vazifasi faqat aniqlash bilan cheklanadi[4]. Asosiy masala – plagiatning oldini olish va bunga qarshi akademik muhitda barqaror immunitet hosil qilishdir. Bu esa o'z navbatida parafraz qilish ko'nikmasini ilmiy yozuvning markaziy elementi sifatida shakllantirishni talab qiladi. Shu nuqtai nazardan qaraganda, ushbu maqola ilmiy yozuv jarayonida parafraz qilish va plagiat muammosining o'zaro bog'liqligini keng qamrovli tarzda tahlil qilishni maqsad qiladi. Maqolada, birinchidan, parafraz va plagiat tushunchalari nazariy asosda yoritiladi; ikkinchidan, talabalarda parafraz ko'nikmalarini rivojlantirish orqali plagiatning oldini olish usullari ko'rib chiqiladi; uchinchidan, xalqaro tajribada bu masalaga oid amaliy yondashuvlar tahlil qilinadi.

Globalashuv jarayonlari kuchayib borayotgan bugungi davrda ilmiy va akademik sohada ingliz tilining yetakchi mavqei tobora ortib bormoqda. Ayniqsa, xalqaro ilmiy nashrlarda maqola chop etish, dissertatsiyalarni himoya qilish, ilmiy loyihalarda ishtirok etish va akademik almashinuv dasturlarida muvaffaqiyat qozonish uchun ilmiy ingliz tilida yozish ko'nikmasi har qachongidan ham dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Bu jarayonda parafraz qilish masalasi, ya'ni mavjud ilmiy fikrlarni o'ziga xos tilda qayta bayon etish, yangi kontekstda ifodalash va mustaqil pozitsiyani ko'rsatish jarayoni ilmiy yozuvning ajralmas bo'lagi sifatida talqin qilinadi[5]. Zero, parafraz nafaqat muallifning ilmiy manbalardan xabardorligini, balki uning tanqidiy tafakkurini, ilmiy axloqiy me'yorlarga rioya qilishini va o'z ilmiy yondashuvini shakllantira olishini namoyon qiladi. Shu bilan birga, parafraz jarayoni ko'p hollarda plagiat muammosi bilan chambarchas bog'liq holda ko'riladi. Talabalar, tadqiqotchilar va hatto tajribali olimlar ham ko'pincha plagiatga ongli yoki ongsiz ravishda duch kelishadi. Ayniqsa, zamonaviy texnologiyalar davrida ilmiy matnlarni osongina ko'chirib olish, internetda mavjud materiallardan foydalanish imkoniyatlarining kengayishi plagiatning yashirin shakllarini kuchaytirmoqda. Shu boisdan, parafraz va plagiat muammosi nafaqat tilshunoslik, balki pedagogika, psixologiya, etika va huquq sohalari bilan ham bevosita bog'liq bo'lgan ko'p qirrali masala sifatida dolzarblik kasb etadi. Akademik yozuv madaniyatida parafraz qilishning dolzarbligini shundaki, u talabalarda mustaqil ilmiy tafakkurni shakllantirishga xizmat qiladi[6]. Talabaning mavjud adabiyotlardan nusxa olish emas, balki ularni tahlil qilish, solishtirish va qayta talqin etish orqali o'z pozitsiyasini shakllantirish jarayoni — zamonaviy ta'lim tizimida eng asosiy maqsadlardandir. Bu borada xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, ko'plab yetakchi oliy ta'lim muassasalari talabalarni nafaqat parafraz texnikalariga, balki akademik halollik tamoyillariga ham chuqur o'rgatadi. Shu yo'l bilan plagiatning oldi olinadi va ilmiy samaradorlik oshiriladi. O'zbekiston ta'lim tizimi uchun ham bu mavzu nihoyatda dolzarbdir. Chunki mamlakatimizda oliy ta'limni xalqaro standartlarga moslashtirish, universitetlarni jahon reytinglarida yuqori o'rinlarga olib chiqish, xalqaro ilmiy hamkorlikni kengaytirish kabi vazifalar belgilangan. Bunday sharoitda ilmiy ingliz tilida to'g'ri va halol yozish, parafraz ko'nikmasini shakllantirish va

plagiatga qarshi samarali kurashish — ilmiy va ta'limiy siyosatning ajralmas tarkibiy qismiga aylanmoqda.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Parafraz qilish va plagiat masalasi bugungi kunda xalqaro miqyosda eng dolzarb muammolardan biri sifatida qaralib, turli tadqiqotchilar tomonidan turli ilmiy yondashuvlar asosida izchil o'rganilgan. Xususan, ingliz tilida akademik yozuv madaniyatini shakllantirish jarayonida parafrazning ahamiyati va uning noto'g'ri qo'llanishidan kelib chiqadigan plagiat xavfi ilmiy izlanishlarning asosiy yo'nalishlaridan biri bo'lib kelmoqda. Bu jarayonda chet ellik bir qator olimlarning tadqiqotlari alohida ilmiy qiymat kasb etadi. Avvalo, Keck o'zining "The use of paraphrase in academic writing: A comparison of L1 and L2 writers" nomli tadqiqotida parafraz qilish ko'nikmasining ona tili bo'lmagan mualliflar tomonidan qanday amalga oshirilishini keng tahlil qiladi[7]. U parafrazni nafaqat matnni qayta so'zlash, balki muallifning ilmiy manbani tushunishi va uni o'z akademik nutqi bilan uyg'unlashtira olish darajasi sifatida baholaydi. Keckning ilmiy qarashlariga ko'ra, ingliz tili ikkinchi til sifatida o'rganilayotgan sharoitda talabalar ko'pincha "yuzaki parafraz" (surface paraphrase) usulidan foydalanib, manba matnidagi leksik birliklarni o'zgartirishi mumkin, biroq mazmuniy o'zlashtirishni yetarli darajada amalga oshira olmaydi. Bu holat esa plagiatning yashirin shakllariga olib keladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, samarali parafraz qilish ko'nikmasi chuqur til bilimlari, madaniy kontekstni anglash va akademik yozuv qoidalarini puxta o'zlashtirish orqali shakllantiriladi. Boshqa tomondan, Shi o'z tadqiqotida "Textual borrowing in academic writing" masalasini o'rganib, akademik yozuvdagi iqtibos olish va parafraz qilishning chegaralarini tahlil qiladi. Unga ko'ra, ilmiy yozuv jarayonida talabalarning matndan foydalanishi turli darajada bo'lishi mumkin: to'g'ridan-to'g'ri iqtibos keltirish, mazmuniy qayta so'zlash yoki muallif g'oyasini yangi kontekstda tahlil qilish. Shining ta'kidlashicha, plagiat nafaqat ongli ravishda, balki ko'pincha til kompetensiyasining yetarli emasligi yoki parafraz texnikalarining noto'g'ri qo'llanishi oqibatida ham yuzaga keladi[8]. Shu bois, u akademik yozuvni o'rgatishda parafraz qilish va iqtibos olishning nazariy va amaliy jihatlarini birgalikda o'rgatish zarurligini ta'kidlaydi. Mazkur ikki olimning qarashlarini uzviy

bog'lab tahlil qilganda, Keckning parafrazni mazmuniy chuqurlik bilan o'zlashtirishga qaratilgan ilmiy xulosalari hamda Shining matndan foydalanishda iqtibos va parafrazning metodik uyg'unligini ta'minlash zarurligi haqidagi qarashlari bir-birini to'ldiradi. Har ikkala yondashuv shuni ko'rsatadiki, parafraz qilishni faqatgina leksik almashtirish jarayoni sifatida emas, balki manba matni bilan muallifning mustaqil intellektual muloqoti sifatida tushunish lozim. Shu ma'noda, parafrazni chuqur o'rganish plagiatning oldini olishning samarali vositasi bo'lib xizmat qiladi.

METODOLOGIK QISM

Ushbu maqolada ilmiy tahlil jarayonida qo'llanilgan metodlar mazkur mavzuning o'ziga xos murakkabligi va akademik yozuv madaniyatida parafraz hamda plagiat muammosini keng ko'lamda yoritishga xizmat qildi. Avvalo, deskriptiv-analitik metoddan foydalanilib, mavjud ilmiy manbalar, xorijiy tadqiqotchilarning nazariy qarashlari hamda amaliy tajribalari tahlil qilindi. Bu metod yordamida parafraz qilish jarayonidagi lingvistik va kognitiv xususiyatlar tizimli ravishda ochib berildi. Shuningdek, komparativ metod qo'llanib, ingliz tilini ona tili sifatida egallagan mualliflar bilan ingliz tilini ikkinchi til sifatida o'rganuvchi mualliflarning parafraz qilishdagi o'ziga xos farqlari solishtirildi va bu farqlar plagiat muammosining kelib chiqish sabablarini izohlashga imkon berdi. Shu bilan birga, kontent-tahlil metodidan foydalanilib, akademik yozuvda uchraydigan plagiat holatlari, ularning shakllari hamda parafraz texnikalarining samaradorligi matn asosida chuqur tahlil qilindi. Nihoyat, sintetik yondashuv asosida turli tadqiqotchilarning qarashlari yagona konseptual tizimga birlashtirilib, parafraz va plagiat masalasi nazariy va amaliy jihatdan uzviy bog'liq holda yoritildi. Metodlar o'rtasidagi bunday uyg'unlik ushbu maqolada qo'yilgan ilmiy vazifalarni samarali hal qilishga, mavzuga kompleks yondashuvni ta'minlashga va akademik yozuv madaniyatida yuzaga keladigan muammolarga yanada chuqurroq ilmiy izoh berishga xizmat qildi.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, akademik ingliz tilida parafraz qilish jarayoni nafaqat matnni o'zgartirish yoki qayta yozish amaliyoti, balki muallifning

intellektual pozitsiyasi va tanqidiy fikrlash darajasini ifoda etuvchi murakkab kognitiv-lingvistik faoliyat sifatida namoyon bo'ladi; biroq talabalar va ayrim tadqiqotchilarning ushbu ko'nikmani yetarlicha mukammal egallamaganligi, o'zlashtirilgan manbalardan foydalanishda qisman formal o'zgarishlar bilan cheklanib qolishi, plagiatning turli ko'rinishlariga, jumladan, yashirin (ko'chirma asosini yetarlicha ko'rsatmaslik) va ochiq (to'liq ko'chirish) shakllariga sabab bo'layotgani aniqlandi; bu esa, bir tomondan, akademik yozuvni o'qitish jarayonida parafraz metodikasining nazariy asoslarini yetarli darajada chuqurlashtirish zaruratini yuzaga keltirsa, ikkinchi tomondan, akademik halollikni ta'minlash bo'yicha xalqaro standartlarga mos metodik qo'llanmalar ishlab chiqish, plagiatga qarshi kurashning innovatsion texnologiyalarini ta'lim amaliyotiga joriy etish hamda talabalarda mustaqil fikrlash, matnni qayta yaratish va izchil ilmiy nutq qurish ko'nikmalarini shakllantirishga qaratilgan kompleks yondashuvni shakllantirish muhimligini ilmiy asoslab berdi.

MUHOKAMA

Akademik yozuv doirasida parafraz qilish va plagiat muammosi yuzasidan olib borilgan ilmiy bahslar, ayniqsa, xorijiy olimlarning qarashlari o'zaro zid, ammo mazmun jihatidan boy va chuqur tahlil imkoniyatlarini taqdim etadi. Masalan, britaniyalik tadqiqotchi Howard parafrazni akademik yozuvning asosiy poydevori sifatida ko'rib, uni o'zlashtirilgan bilimni ijodiy qayta talqin qilish jarayoni deb hisoblaydi. Uning ta'kidlashicha, parafraz qilish faqatgina lingvistik almashtirish emas, balki matnning semantik mohiyatini qayta qurish, uni yangi kognitiv struktura asosida ifodalash sanaladi. Howardning nazarida, talabaning plagiatga qo'l urishi ko'pincha til ko'nikmalarining sustligi va parafraz metodologiyasining yetarlicha o'rgatilmaganligi oqibatidir. Shu bois, u akademik yozuvni o'qitishda parafrazni alohida metodik blok sifatida ishlab chiqish zarurligini ilgari suradi va plagiatni texnik buzilish emas, balki ta'lim tizimidagi metodik bo'shliqlarning natijasi deb baholaydi. Biroq, amerikalik olim Pecorari bu masalaga boshqacha yondashadi[9]. U parafraz jarayonini nafaqat o'quvchi yoki tadqiqotchining kognitiv faoliyati bilan bog'laydi, balki uni akademik halollik me'yorlariga qat'iy rioya qilishning ajralmas qismi sifatida ko'radi. Pecorari nazarida, parafrazning

muvaqqiyatsiz amalga oshirilishi yoki manbani noto'g'ri qayta yozish plagiatning eng xavfli ko'rinishlaridan biridir, chunki bu jarayon o'quvchi yoki tadqiqotchining ilmiy halolligiga bevosita putur yetkazadi. U plagiatni faqat texnologik tekshiruvlar bilan emas, balki akademik madaniyatni chuqur singdirish orqali bartaraf etish mumkinligini ta'kidlaydi[10]. Shuningdek, Pecorari parafrazni lingvistik transformatsiya sifatida emas, balki mualliflik pozitsiyasini shakllantirish, mavjud g'oyalarni mustaqil ilmiy qarashlar bilan uyg'unlashtirish jarayoni sifatida baholaydi. Howard va Pecorari qarashlari o'rtasidagi polemika mazmun jihatidan bir-birini to'ldiruvchi, ammo muayyan tafovutlarga ega. Howard ko'proq pedagogik yondashuvga urg'u berib, plagiatning ildizini ta'lim jarayonidagi metodik nuqsonlarda ko'rsa, Pecorari masalani axloqiy-me'yoriy mezonlar doirasida yoritadi va parafrazni akademik halollikning sinov maydoni sifatida ko'radi. Ularning bahs-munozarasi shuni anglatadiki, parafraz va plagiat muammosi faqat tilshunoslik yoki lingvodidaktika bilan chegaralanmay, balki kengroq akademik madaniyat, etik me'yorlar va ta'lim siyosati bilan uzviy bog'liqdir. Demak, bu ikki qarashni integratsiya qilish orqali samarali yondashuv ishlab chiqish mumkin: ya'ni, bir tomondan parafraz metodikasini mukammal o'rgatish orqali texnik xatoliklarning oldini olish, ikkinchi tomondan esa akademik halollikni shakllantirish orqali plagiatga qarshi kurashish tizimini mustahkamlash.

XULOSA

Mazkur maqolada akademik ingliz tilida parafraz qilish va plagiat muammosi ilmiy-nazariy hamda amaliy nuqtai nazardan tahlil qilindi. Tadqiqot jarayonida parafraz akademik yozuvning poydevori sifatida muhim metodologik va kognitiv jarayon ekanligi, uning samarali amalga oshirilishi nafaqat lingvistik, balki ilmiy halollik, akademik madaniyat va metodik tayyorgarlik darajasi bilan bevosita bog'liqligi ta'kidlandi. Plagiat esa nafaqat intellektual mulk huquqining buzilishi, balki ilmiy axloqiy me'yorlarning izdan chiqishi, ta'lim tizimining sifatiga putur yetkazuvchi omil sifatida talqin qilindi. Howard va Pecorari qarashlarining taqqoslanishi shuni ko'rsatadiki, parafraz va plagiat masalasiga yondashuv turlicha bo'lsa-da, ularning umumiy nuqtasi bu muammoning ta'limiy va etik asoslarini birgalikda hal etish zarurati bilan bog'liqdir. Howard asosan ta'lim jarayonidagi

metodik bo'shliqlarga e'tibor qaratib, parafrazni ijodiy fikrlash va bilimni qayta talqin qilish jarayoni sifatida ko'rsa, Pecorari uni akademik halollik mezonlari doirasida axloqiy javobgarlik bilan bog'lab izohlaydi. Bu ikki yondashuvni birlashtirish natijasida, plagiat muammosini samarali bartaraf etish uchun kompleks strategiya ishlab chiqish mumkin: ya'ni, bir tomondan talabalarni parafraz metodikasiga chuqur o'rgatish, ikkinchi tomondan akademik madaniyat va halollik tamoyillarini mustahkamlash. Xulosaga keladigan bo'lsak, akademik yozuvda parafraz qilish — bu nafaqat lingvistik ko'nikma, balki ilmiy tafakkurni shakllantirish, mustaqil pozitsiyani ifodalash va akademik hamjamiyatda o'z o'rnini topish vositasi hamdir. Plagiat esa aksincha, bu jarayonni buzuvchi, ilmiy natijalarning haqqoniyligi va ishonchliligiga putur yetkazuvchi salbiy hodisa sifatida ko'riladi. Shu bois, ta'lim jarayonida parafraz va plagiat muammosini faqatgina texnologik vositalar orqali hal etish mumkin emas, balki ularni ilmiy-etik tamoyillar va pedagogik metodologiya bilan uyg'unlashtirish zarur. Demak, akademik yozuv madaniyatini rivojlantirish, parafrazni metodik jihatdan mukammal o'rgatish va plagiatga qarshi kurashishda axloqiy mas'uliyatni shakllantirish bugungi kunda ta'lim tizimi oldida turgan eng muhim vazifalardan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Rajabov E. E. INGLIZ TILIDA IZCHIL YOZISHNI RIVOJLANTIRISH USULLARI //Inter education & global study. – 2024. – №. 5. – C. 421-428.
2. Aziz R. CHET TILLARNI O'RGANISHDA TURLI YONDASHUVLAR //Yangi O'zbekiston ustozlari. – 2024. – T. 2. – №. 28. – C. 35-40.
3. Nozima A., Shohbozbek E. TA'LIM MUASSASALARIDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISHNING BOSHQARUV STRATEGIYALARI //Global Science Review. – 2025. – T. 4. – №. 2. – C. 23-32.
4. Elov B., Muratbekova S. MATNLARNI PLAGIATGA TEKSHIRISH DASTURIY TA'MINOTINI YARATISH //COMPUTER LINGUISTICS: PROBLEMS, SOLUTIONS, PROSPECTS. – 2022. – T. 1. – №. 1.
5. Maxliyo S., Shohbozbek E. YOSHLARNING MA'NAVIY DUNYO QARASHINI SHAKILLANTIRISDA MAKTABGACHA TA'LIMNING O'RNI //Global Science Review. – 2025. – T. 4. – №. 4. – C. 83-89.
6. Abdurahimova F., Xaydaraliyeva D. INGLIZ TILI GLOBAL ILMIY TIL SIFATIDA //Наука и инновация. – 2024. – T. 2. – №. 38. – C. 46-49.
7. Solidjonov D. Xorijiy til sifatida ingliz tilini o'rganish uchun eng yaxshi elektron manbalar //Qo'qon universiteti xabarnomasi. – 2023. – C. 363-365.

8. Diloram M., Shohbozbek E. O'ZBEKISTONDA YOSHLARNING MA'NAVIY DUNYO QARASHINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI //Global Science Review. – 2025. – T. 4. – №. 5. – C. 207-215.
9. Sattorova F. Lingvistik kompetensiyaning ingliz tilini xorijiy til sifatida o'qitishdagi ahamiyati //Uzbekistan: Language and Culture. – 2021. – T. 2. – №. 2.
10. Djamolova S., Zubaydova N. INGLIZ TILINING GLOBAL MULOQOTDAGI VA HAYOTIMIZDAGI O'RNI //INTERNATIONAL CONFERENCE ON INTERDISCIPLINARY SCIENCE. – 2024. – T. 1. – №. 12. – C. 62-65.